

FÜLÖP-SZÉKELY ANITA

A RURÁLIS ROMÁNIA AZ ÚJ KAPITALIZMUS IDEJÉN: 1990–2020

Iulian Stănescu – Flavius Mihalache (ed.): România rurală în noul capitalism: 1990–2020.

București, Editura Pro Universitaria, 2022, 375 p.

A román forradalom 30. évfordulójának és a romániai életminőség vizsgálatával foglalkozó kutatóintézet, az Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) három évtizedes fennállásának állít emléket a Iulian Stănescu és Flavius Mihalache szerkesztésében megjelent *România rurală în noul capitalism: 1990-2020 (A rurális Románia az új kapitalizmus idején: 1990-2020)* című tanulmánykötet, mely időbeli áttekintést kínál a romániai ruralitás helyzetéről három évtized változásai tükrében. A kötetet alkotó 22 tanulmány olyan romániai kutatók munkái, akik szociológiai, demográfiai, antropológiai, gazdasági, politikai és kommunikációtudományi kutatásaiknak köszönhetően egészében elemzik az elmúlt időszak változásainak összefüggésszerét, így járulva hozzá egy olyan tiszta kép felvázolásához, amely önmagában véve is egyedinek számít.

A tanulmánykötet a fejlődés nagy problémáinak tárgyalásával indít, mely az új kapitalizmus időszakának egyik legnagyobb kihívását jelenti. Az 1990 és 2020 közötti időszakban a román falvakban meglehetősen nagy átszervezési folyamatok vették kezdetüket – különös tekintettel a XX. század második felétől a XXI. század első negyedébe történő átmeneti periódusban, amikor a vidéki egészségügyi szolgáltatások széleskörű fejlesztése, a jobb életkörülmények biztosítását megcélzó infrastrukturális beruházások, a vidéken élő fiatalok iskolai végzettségének megszerzését támogató programok és a különféle szolgáltatások bővítése által a jobb vidéki életszínvonal biztosítását célozták meg elérni, ugyanakkor számos látszatkezdeményezés is indult a rendszerben mutatkozó hiátusok elfedése céljából. Iulian Stănescu a rendszerszintű problémák felvázolásától kezdődően, a strukturális átszervezés korlátainak ismeretetésével, a kedvezőtlen demográfiai változások hatásainak bemutatásával, az agrár-reform negatív vonzatainak felrajzolásával, az országban fennálló gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek növekedésének hátterében meghúzódó munkahelyvesz-

tések és társadalmi polarizáció hatásainak tárgyalásán keresztül tárja az olvasó elé a romániai rurális térségek fejlődésének alapvető buktatóit.

A ruralitás fejlődésének problematikáját követően Flavius Mihalache a ruralitás definíciós kihívásaira reagálva a romániai jogszabályokon alapuló definíciós keret felállítására tesz kísérletet, hiszen a különböző perspektívából megvalósuló értelmezések igen eltérően alakultak a romániai szakirodalomban. A definíciós kihívások tárgyalását követően kerül sor a vidéki térségek demográfiai portréjának felvázolására, a román agrárstruktúra, a főbb agrár-élelmiszeripari ágazatok és a román mezőgazdaság gazdasági helyzetének elemzésére, valamint az Európai Unió vidékfejlesztési politikáinak bemutatására. A Kruzslíca – Alboiu – Drigă alkotta kutatóhármas a még fennálló agrár-élelmiszeripari rendszerek működését veszélyeztető értékesítési láncok összeomlásának hatásaira, valamint a romániai mezőgazdaság egyik legnagyobb problémájára helyezi a fő hangsúlyt, mely nem más, mint az agráripari termékek nyersanyagként való értékesítése a feldolgozott termékek helyett, mely jelentősen nagyobb bevételi forrást jelenthetne a vidéki mezőgazdaság számára.

Mindezek mellett az olvasó betekintést nyerhet a romániai gazdálkodók és mezőgazdasági termelők kvalitatív kutatáson alapuló vizsgálatának eredményeibe, az örökség és modernitás határmezsgyéjén elhelyezkedő vidéki foglalkoztatás jellemzőibe, a vidéki háztartásokra jellemző jövedelem és életszínvonal alakulásába, illetve a mindezekkel szoros összefüggést mutató vidéki szegénység és szociális kirekesztődés égető kérdéseibe. A rurális térségekben jellemző szegénység számadatokkal történő bemutatása a román társadalmi egyenlőtlenségek okaival és következményeivel kapcsolatos kérdések egész sorát válaszolja meg a rendszerváltást követő átmeneti időszak román társadalomra gyakorolt kihívásainak tárgyalása, a vidéki térségekben kialakuló egyenlőtlen viszonyok, az etnikai kisebbséghez tartozók nehézségei, a mezőgazdasági munkafolyamatok gépesítésének bemutatása, illetve mindezek rövid és hosszú távú hatásainak felvázolása révén.

A kötet második felében a közszolgálati intézmények kerülnek előtérbe, különös hangsúlyt helyezve a vidéki közoktatás és egészségügyi rendszer állapotának bemutatására, a roma kisebbséghez tartozók vidéki helyzetének tárgyalására, a vidéki társadalom rétegződésének elemzésére. Holott a rendszerváltást követően a hatalmon lévő kormány számára az oktatási és egészségügyi reform mindig is prioritást jelentett, a vidéki oktatás és közegészségügy mai helyzete rendszerszintű problémákról tanúskodik. A közoktatás alapvető rendellenességeinek kiigazítását megcélzó, ám többnyire

következetlen és sokszor ellentmondásos intézkedések sora hozzájárult az oktatási rendszer mai zűrzavarához. Flavius Mihalache bevezet az oktatási reformtörekvések előzetes tesztelés nélküli adaptálásának, az évtizedek óta fennálló oktatási alulfinanszírozás, valamint az oktatási intézmények átszervezési folyamatának útvesztőibe.

Végezetül a mai román társadalom szerkezetére reflektálva kerül tárgyalásra a deviáns magatartásformák, a bűnözés és a szociális biztonság vidéki térségben jellemző helyzete, a különféle urbanizációs és szuburbanizációs folyamatok elemzése, valamint a kortárs rurális társadalom vallási életének átalakulása. A tanulmánykötet, mely változatos témáinak köszönhetően egy meglehetősen komplex képet nyújt az elmúlt 30 év rurális Romániájáról, nemcsak a szakemberek számára hordoz értékes információkat, hanem a hétköznapi érdeklődésüket kielégíteni vágyók számára is izgalmas olvasmánynak ígérkezik. A kiadvány anyaga a Biblioteca Virtuală de Sociologie oldalon on-line is olvasható.

<https://bibliotecadesociologie.ro/download/stanescu-iulian-mihalache-flavius-eds-2022-romania-rurala-in-noul-capitalism-1990-2020-bucuresti-pro-universitaria/>